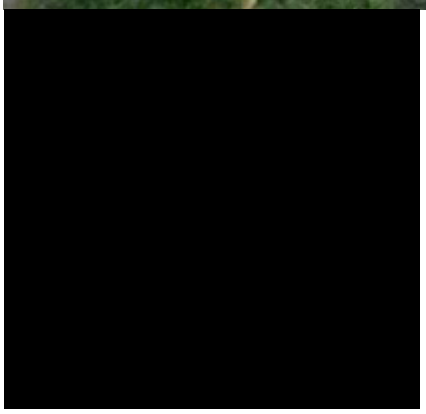
Publicat a *COL·LEGI D'ARQUITECTES DE CATALUNYA* (https://www.arquitectes.cat)

© Antoni Faus, corresponsal del COAC a San José, Costa Rica

El barri Escalante està en una zona cèntrica, ben comunicada, amb molta activitat comercial, restaurants, bars, etc. Se situa davant de l?Avinguda 3, prop de la confluència amb l'Avinguda Central, eix de la ciutat i que comunica amb el Parc de la Sabana.

Les dades històriques existents del barri Escalante es remunten al segle XIX, quan el francès Leonce-Alphonse de Vars va migrar a Costa Rica i es va casar amb la costa-riquenya Rita del Castell, amb qui va fundar la finca que avui ocupa gran part del barri Escalante, heretada per les següents generacions de filles, que es van casar amb homes que portaven per cognom Escalante i Robert.

El 1866 Isolina d'Ivars va cedir els terrenys per a la construcció del ferrocarril, que alimentaria dues rutes, la de l'Atlàntic i la del Pacífic, de manera que la zona ha estat coneguda també com "Ambos Mares". El 1891 s?acaba l'edifici de la Duana. L'ús d?aquest espai s'ha

reconvertit actualment per acollir diversos actes lúdics i exposicions, i és un dels pocs edificis rehabilitats amb encert a San José.

La transformació urbana de San José arrenca a començaments del segle XX, quan la ciutat estava poblada amb menys de 40.000 habitants. La construcció dels barris va estar molt lligada a la construcció d'esglésies, places i parcs, desenvolupant així el sentiment de comunitat. El 1916 el govern dóna als veïns d'Escalante una finca on es construiria l'Església de Santa Teresita, inaugurada a la dècada de 1940. La seva potencial existència va ser suficient per iniciar un extens procés d'urbanització.

En els últims 60 anys, Escalante ha experimentat un profund canvi, d'una finca cafetera amagada en una ciutat incipient, ha passat a ser actualment el barri de moda de San José.

És un barri on han viscut molts personatges del món empresarial i professional, acadèmics i polítics, tots ells amb transcendència en la construcció del país. Aquí van viure Gonzalo Facio, Yoyo Quirós, Calderón Guardia, Paco Calderón, Fernando Quirós, i Pepe Figueres. Aquest últim, fill d'un català emigrat, és un dels presidents del país més reconeguts i admirats, i va ser qui va abolir l'exèrcit de Costa Rica.

La primera delineació dels carrers del barri Escalante data de 1929. Una dècada després es va crear el carrer 33 o carrer de La Luz, centre neuràlgic actual del barri. La iniciativa oficial d'urbanització neix a finals de la dècada de 1930.

Durant els anys 40 es van construir cases per a famílies adinerades, dissenyades pels arquitectes Teodorico Quirós i Francisco Salazar. Això es va sumar a l'edificació d'altres residències on hi havia la finca de la família Trejos Donaldson, on avui hi ha el Museu Calderón Guàrdia i el Taller Nacional de Dansa i Teatre. Els habitants d?aquella àrea van anar, majoritàriament, a viure a les ?cases americanes? desenvolupades per l?empresa Ehrenberg & Maroto, moltes de les quals encara existeixen. El Barri Escalante es va perfilar com una zona de classe alta, de creixent comerç i nombroses oficines governamentals.

El 1964 s'inaugurà el Parque de Francia, que es va convertir en un significatiu punt de trobada de la comunitat. El comerç va anar arribant a poc a poc durant les següents dècades, i el 1980 es creà un centre d'idiomes i algunes universitats privades a dins i al voltant del barri, fet que va fer augmentar les seves possibilitats de creixement.

A la fi del segle XX la mutació d'ús del sòl residencial a comercial va començar a prendre força. Els edificis d'ús residencial van passar a reconvertir-se en oficines i locals de negoci. Es va iniciar la proliferació de restaurants, especialment al carrer de La Luz i els seus voltants, on avui ja n?hi ha més de 25, alguns d'ells molt reconeguts.

L'actor, director i productor Oscar Castillo, lligat a Escalante durant més de mig segle com a veí i empresari, celebra les semblances entre el barri Escalante amb La Condesa, a Mèxic, i altres personalitats també veuen a Escalante el típic perfil d'un "barri rosa" com els que hi ha en altres ciutats del món. Això fa d'aquest barri un lloc exclusiu a San José.

La creació de l'associació de veïns Comunidad Escalante, promou a partir del 2009 un Pla de desenvolupament per al barri, contemplant solucions a problemes de seguretat, estètica i harmonia de forma integral. Oscar Castillo, president de l'associació, contempla així la transformació: "quan el poble d'un barri s'amaga rere les reixes, deixa els carrers als delinqüents; si la gent s'apropia de l'espai, és a l'inrevés ".

El 2009 l'associació va contractar a l'arquitecte Luis Diego Barahona per realitzar un Pla de renovació del barri per tal de consolidar la seva identitat, enfortir l'espai públic i visibilitzar els valors paisatgístics, com el Parque de Francia. Un cop dissenyat el Pla, la Municipalitat de San José, amb Johnny Araya d'alcalde, va signar un acord amb els veïns per a un Pla Integral de Recuperació per al període 2010-2015.

El pla previst, amb finançament de la municipalitat, s'ha complert en un 65%, i la previsió de l'alcaldia és prosseguir i potenciar la regeneració i renovació d'Escalante "amb molta força", conciliant el component residencial amb el comercial, trobant un equilibri entre la seva majoritària zona residencial i el seu explosiu creixement comercial.

Escalante és un exemple d'iniciativa, desenvolupament i organització. S'han anat arreglant voreres, s'han realitzat treballs d?arborització i s'ha millorat la il·luminació, però encara hi ha molt camí per recórrer. A Escalante es percep el potencial d'un barri en contínua transformació, diferent i fins i tot contradictòria amb la resta de la ciutat, però amb gran acceptació social.

Antoni Faus, arquitecte. Corresponsal del COAC a San José, Costa Rica. Maig 2017

[1]

Tornar [2]

Copyright@ Col·legi d'Arquitectes de Catalunya : https://www.arquitectes.cat/ca/mon/escalante-barri-de-moda-san-jose-costa-rica

Links:
[1] https://www.arquitectes.cat/ca/printpdf/printpdf/12352
[2] https://www.arquitectes.cat/ca/javascript%3Ahistory.back%281%29